

Vernieuwing kinderopvang op kruissnelheid

Kind en Gezin werkt aan de vernieuwing van de kinderopvang in opdracht van Vlaams minister Jo Vandeuren. Dit gebeurt in samenwerking met de opvangsector en andere organisaties. In 2011 zijn de voorbereidingen volop aan de gang. Kind en Gezin zet de veranderingen op een rijtje en geeft een antwoord op enkele veelgestelde vragen. Dit artikel schetst de belangrijkste plannen. De feitelijke beslissingen zijn aan de politieke overheid.

De vernieuwing in het kort

Eerst wordt de voorschoolse kinderopvang vernieuwd. Voorschoolse opvang is de opvang van kinderen tot ze naar de kleuterschool gaan. De plannen zijn ambitieus. De Vlaamse overheid wil stap voor stap voldoende, kwaliteitsvolle kinderopvang realiseren die voor iedereen toegankelijk is. De opvang moet zowel betaalbaar zijn voor de ouders als financieel leefbaar voor de opvangsector. De vernieuwing zal worden vastgelegd in het decreet Voorschoolse Kinderopvang en de uitvoeringsbesluiten van dat decreet.

Dit najaar zet de Vlaamse overheid ook de eerste stappen voor de vernieuwing van de buitenschoolse kinderopvang. Hier kunnen kinderen uit het kleuter- en lager onderwijs terecht voor en na de schooluren en op schoolvrije dagen.

Vergunning voor kinderopvang verplicht

Op dit ogenblik kan om het even wie een kinderopvang starten, zonder aan enige kwaliteitsvoorwaarde te moeten voldoen. Het volstaat om de opvang administratief aan Kind en Gezin te melden. Om gezinnen en hun jonge kinderen te beschermen, heeft elk kind in de opvang recht op dezelfde basiskwaliteit. Daarom voert het decreet de vergunningsplicht in. Wie beroepsmatig kinderen opvangt en daar een betaling voor vraagt, heeft een vergunning nodig en zal aan de voorwaarden voor basiskwaliteit moeten voldoen. Kinderopvang zonder vergunning of enkel administratief gemelde opvang zal dus niet meer toegelaten zijn.

Met de vergunning wil de Vlaamse overheid bereiken dat elke opvangvoorziening zich duurzaam en kwaliteitsvol organiseert wat betreft de pedagogische omgang met kinderen, de veiligheid en gezondheid van de kinderen, de omgang met en de ondersteuning van medewerkers, de omgang en de samenwerking met de ouders, de infrastructuur, het managen van de kwaliteit van de opvang, het financieel beleid.

Een duidelijker opvangaanbod met gelijke vergunningsvoorwaarden

Op dit moment bestaan er veel verschillende opvangsoorten, elk met hun eigen regels. Dat is verwarrend voor ouders en starters.

Het toekomstige kinderopvanglandschap wordt beperkt tot 3 soorten opvang: de groepsopvang, de gezinsopvang en de opvang aan huis. In de groepsopvang staan verschillende begeleiders in voor de opvang van de kinderen. In de gezinsopvang werkt één begeleider. Er zijn dus minder kinderen aanwezig. Komt er iemand bij het kind thuis de opvang doen, dan spreekt men van opvang aan huis.

Elke soort opvang moet in de toekomst aan gelijke vergunningsvoorwaarden voldoen. De eisen kunnen wel verschillen per soort opvang. Zo is het bijvoorbeeld logisch dat de brandveiligheidsvereisten voor een grote groepsopvang in een gebouw met meerdere verdiepingen strenger zijn dan voor de opvang van een beperkt aantal kinderen in een gezinswoning. Het is de bedoeling dat het decreet de infrastructuurvoorwaarden zinvol en in verhouding bepaalt.

Als belangrijke vergunningsvoorwaarde moet iedereen die kinderen opvangt over de nodige kwalificaties beschikken. Dit kan op verschillende manieren aangetoond worden. Bijvoorbeeld door bepaalde diploma's voor te leggen of door een attest te bekomen voor competenties die men via ervaring heeft opgedaan. De concrete kwalificaties worden later vastgelegd in de uitvoeringsbesluiten van het decreet. Hierin wordt ook een overgangsregeling voorzien die moeilijkheden wil vermijden voor personen die al een tijd met succes kinderen opvangen en waarvoor nu geen kwalificatievereisten gelden, bijvoorbeeld de onthaalouders (gezinsopvang).

Eenzelfde subsidiesysteem voor elke opvang

De subsidies worden voortaan gekoppeld aan de opdrachten die de opvang uitvoert. Elke gezinsopvang en groepsopvang kan een basissubsidie krijgen als tegemoetkoming in de kosten voor de opvang. De opvang kiest zelf of ze deze basissubsidie wel of niet aanvraagt.

Bovenop de basissubsidie zijn er extra subsidies mogelijk. Wil de opvang werken met een opvangprijs die afhangt van het inkomen van de ouders? Indien wel, dan kan de opvang extra subsidies krijgen om dit mogelijk te maken.

Worden er extra inspanningen gedaan om de opvang toegankelijk te maken voor kansarme en kwetsbare gezinnen? Dan kan de subsidie verder verhogen.

Er is ook extra subsidie mogelijk voor opvang met flexibele openingstijden en opvang die kinderen met specifieke zorgbehoeften mee opvangt.

Het nieuwe subsidiesysteem wil een financieel leefbare kinderopvang mogelijk maken. Het volledige financiële plaatje en de concrete bedragen zijn vandaag nog in ontwikkeling. De verschillende mogelijkheden worden onderzocht. Kind en Gezin verwacht dat de politieke overheid hierover in het najaar van 2011 de principes zal beslissen.

Nieuw: het lokale loket kinderopvang

Om de zoektocht van ouders naar opvang te vergemakkelijken, komen er lokale loketten kinderopvang. Het lokaal loket kinderopvang is een netwerk van organisaties die samenwerken om de gezinnen zo efficiënt mogelijk te informeren en te ondersteunen bij hun zoektocht naar opvang. Ouders die opvang zoeken, moeten dan maar één keer hun vraag stellen om zicht te krijgen op de mogelijkheden. Wanneer het opvangaanbod voldoende groot is, moeten zij binnen een redelijke termijn een beschikbare opvangplaats voorgesteld krijgen. Uiteraard beslissen de ouders zelf of ze op dit voorstel ingaan. Ouders zijn bovendien niet verplicht om via het loket te gaan. Ze kunnen rechtstreeks de opvangvoorzieningen contacteren.

De concrete organisatie van het lokaal loket wordt afgesproken volgens de plaatselijke noden in het Lokaal Overleg Kinderopvang. Het lokaal loket kinderopvang moet niet noodzakelijk een fysiek contactpunt hebben. Het kan bijvoorbeeld ook een infonummer of een website zijn. Meerdere gemeentes uit dezelfde zorgregio kunnen hiervoor samenwerken.

Of lokale loketten voor hun opdracht financieel ondersteund zullen worden, hangt af van een latere beslissing van de Vlaamse Regering.

Om de werking van lokale loketten te ondersteunen, ontwikkelt Kind en Gezin een Vlaamse databank waarin alle opvangvragen, alle opvangmogelijkheden en de uitkomst voor elke vraag kunnen geregistreerd worden.

Meer kinderopvangplaatsen

De voorbije jaren zijn er al heel wat opvangplaatsen bijgekomen. Om aan de grote vraag naar kinderopvang te voldoen, wil de Vlaamse Regering ook in de komende jaren budget vrijmaken voor extra opvangplaatsen. In 2020 moeten er voldoende opvangplaatsen zijn voor alle gezinnen die opvang nodig hebben.

Deze uitbreiding zal stap voor stap gebeuren, vanaf 2012 tot 2020. De snelheid zal afhangen van het budget dat de Vlaamse overheid voor kinderopvang kan uitgeven. In elk geval moet er in 2016 reeds een aanbod zijn voor de helft van alle kinderen tot 3 jaar.

Zolang er nog niet voor iedereen plaats is, krijgen de kinderen die de opvang het meest nodig hebben voorrang. Opvang met subsidies voor plaatsen waar volgens inkomen betaald wordt, moet bij de toekenning van die plaatsen bepaalde voorrangsregels volgen.

Het sociaal statuut in de gezinsopvang

Onthaalouders die aansluiten bij een dienst zijn vandaag geen werknemer van deze dienst. Ze hebben wel een specifiek statuut dat hen een beperkte sociale bescherming biedt. Momenteel ligt de vraag voor om het huidige statuut uit te breiden naar een volwaardig arbeidsrechtelijk statuut als werknemer, op maat van aangesloten onthaalouders.

Dit kan echter niet door het Vlaamse decreet Voorschoolse Kinderopvang geregeld worden. Dit is te beslissen door de Federale Regering, in samenspraak met de drie gemeenschapsregeringen.

Zelfstandige onthaalouders zijn niet aangesloten bij een dienst en werken in het statuut van zelfstandige.

Veranderingen voor de zelfstandige opvang

De voorwaarden voor de vergunning zullen geen onderscheid meer maken naargelang de opvang wel of niet door een zelfstandige wordt georganiseerd.

Ook voor subsidies heeft het geen belang meer of de opvang wel of niet door een zelfstandige is georganiseerd. De toegang tot de subsidies hangt af van de opdrachten die men opneemt, zoals eerder in dit artikel toegelicht.

Met de hervorming van het subsidiesysteem wil de Vlaamse overheid de leefbaarheid van de kinderopvang bevorderen en het duurzaam ondernemerschap ondersteunen. Zo kan men vermijden dat wie met kinderopvang start snel zou stoppen of dat goed werkende kinderopvangvoorzieningen in de problemen zouden komen.

Tijdspad voor het decreet

Het voorontwerp van decreet werd in mei 2011 principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering, gevolgd door een formele adviesronde, onder meer bij de Raad van State. Het voorontwerp wordt daarna aangepast waar nodig en voor definitieve goedkeuring aan de Vlaamse Regering voorgelegd. De Vlaamse Regering legt het ontwerp vervolgens voor aan het Vlaams Parlement. Het parlementaire debat kan nog tot aanpassing van het ontwerp leiden. Wanneer het Vlaams Parlement het ontwerp goedkeurt, dan is het decreet Voorschoolse Kinderopvang een feit. Minister Vandeurzen streeft ernaar dat dit nog in 2011 gebeurt.

Het decreet kan echter niet in werking treden zonder uitvoeringsbesluiten. Zij zorgen voor de concrete uitwerking van het decreet. De besluiten worden goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Dit is voorzien vanaf 2012. Dan pas zullen alle details bekend zijn, alsook de datum waarop het decreet in werking treedt. Vanaf dan zullen personen of organisaties die kinderopvang aanbieden effectief aan het decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan moeten voldoen. Om iedereen de kans te geven zich hierop voor te bereiden, zal dit wellicht ten vroegste vanaf 2013 zijn.

Voor de bestaande opvangvoorzieningen worden overgangsregelingen voorzien. Die moeten ervoor zorgen dat de opvang voldoende tijd krijgt om zich aan te passen. Dit moet vermijden dat opvangvoorzieningen en de onthaalouders die reeds langere tijd met succes opvang doen, door de nieuwe regelgeving onnodig in de moeilijkheden zouden komen.

Vernieuwing van de buitenschoolse opvang

Het decreet Voorschoolse Kinderopvang verandert niets aan de buitenschoolse opvang. Dit is de opvang van kinderen uit kleuter- of lager onderwijs voor en na de schooluren en op schoolvrije dagen.

Maar, nu de reorganisatie van de voorschoolse opvang de wind in de zeilen heeft, zal de Vlaamse overheid de eerste stappen zetten om ook de buitenschoolse opvang te vernieuwen. Hierbij zullen heel wat andere beleidsdomeinen betrokken worden: Welzijn, Onderwijs, Werk, Jeugd, Sport, Cultuur. Voor de vernieuwing van de buitenschoolse opvang is dan ook een specifieke aanpak nodig.

Meer weten over het decreet.

Kind en Gezin heeft een korte toegankelijke tekst over het decreet geplaatst op <http://www.kindengezin.be/nieuwe-initiatieven/kinderopvang/decreet-voorschoolse-kinderopvang/verhaal-van-noor/>.

De volledige informatie en een antwoord op alle gestelde vragen over het decreet is er eveneens te vinden: <http://www.kindengezin.be/nieuwe-initiatieven/kinderopvang/decreet-voorschoolse-kinderopvang/>

Vragen over het decreet kan je mailen naar Noor@kindengezin.be.

Tip: schrijf je in op de Nieuwsbrief Kinderopvang, zo blijf je op de hoogte van de laatste ontwikkelingen: <http://www.kindengezin.be/toepassingen/inschrijven-nieuwsbrief-kinderopvang.jsp>